

Дослідницько-інноваційний потенціал вищої освіти та його актуалізація в Україні

В.І.Луговий

I. Наукові організації: сектор вищої освіти (2012 р.)

Україна – **1208** наукових організацій, з них:

- національні академії наук – **351** (29 %);

- сектор вищої освіти – **176** (15 %).

Сектор вищої освіти – **334** ВНЗ III і IV рівнів акредитації, тобто майже **половина** з них не має наукових організацій.

II. Фінансування наукових і науково-технічних робіт (2012 р.)

Україна – 10,6 млрд грн (0,75 % ВВП), з них:

- національні академії наук – 3,6 млрд грн (34 %)
- сектор вищої освіти – 0,7 млрд грн (7 %, у 1991 р. також 7 %).

При цьому частка ВВП на ці роботи скоротилася з 3,5 % у 1990 р. та 2,5 % у 1991 р. до 0,75 % у 2012 р., або в 4 та 3 рази відповідно.

III. Фахівці, зайняті науковою та науково-технічною роботою (2012 р.)

Україна - 82 тис. (основна діяльність)
(295 тис. у 1991 р.), з них:

- сектор вищої освіти – 8 тис. (10 %)

IV. Кандидати наук (2012 р.)

Україна – в економіці **88** тис. кандидатів наук, з них:

- у наукових організаціях (за основною діяльністю) – **15** тис. (18 %)

- у вищих навчальних закладах (за основною діяльністю) – **64** тис. (73 %)

V. Доктори наук (2012 р.)

Україна – в економіці близько **16** тис. докторів наук, з них:

- у наукових організаціях (за основною діяльністю) – **4,5** тис. (29 %)

- у вищих навчальних закладах (за основною діяльністю) – **11** тис. (70 %)

VI. Кандидати і доктори наук
у наукових організаціях ВНЗ
(за основною діяльністю, 2012 р.)

Доктори наук – 0,5 тис. (4 %)

Кандидати наук – 2,4 тис. (4 %)

VII. Кандидати і доктори наук у науково-педагогічній діяльності: умови роботи

Річне навчальне **навантаження** – 500-900 годин (гострий дефіцит часу на дослідницько-інноваційну роботу)

Заробітна плата **неконкурентоспроможна** (2012 р.): приблизно дорівнює середній в економіці, поступається сферам фінансової діяльності, промисловості, транспорту та зв'язку.

Вимушені неоднократні **сумісництва** також зумовлюють брак часу на дослідницько-інноваційну роботу.

VIII. Аспірантура і докторантура (2012 р.)

Україна – 521 аспірантура, з них 251 (48 %) у ВНЗ.

Чверть ВНЗ не мають аспірантури.

Україна – 271 докторантура, з них 168 (62 %) у ВНЗ.

Половина ВНЗ не мають докторантури.

ІХ. Аспіранти і докторанти (2012 р.)

Україна – 34 тис. аспірантів, з них 29 тис. (85 %) у ВНЗ.

Україна – 1,8 тис. докторантів, з них 1,5 тис. (81 %) у ВНЗ.

Ефективність підготовки аспірантів і докторантів у ВНЗ у 2-2,5 разів вища ніж у наукових установах.

Х. ВНЗ: кадрові та фінансові диспропорції

ВНЗ – понад 70 % кандидатів і докторів наук та понад 80 % аспірантів і докторантів.

На ВНЗ припадає менше 7 % фінансування наукових і науково-дослідних робіт.

XI. ВНЗ: дефіцит досліджень і розробок (1)

Європейська тенденція: підготовка бакалаврів, магістрів і докторів **на основі досліджень**.

Вартість підготовки одного фахівця у ВНЗ за державним замовленням **не включає** видатків на наукову та науково-технічну роботу.

XI. ВНЗ: дефіцит досліджень і розробок (2)

Фактично фінансування наукової та науково-технічної роботи у сфері вищої освіти в 2012 р. не перевищувало **3,5** % від загальних видатків на утримання ВНЗ.

У країнах ОЕСР у 2010 р. частка видатків на дослідження та розробки становила **31** % від вартості підготовки одного студента, у 21 країні ОЕСР, що є членами ЄС, ці видатки дорівнювали **34** %.

XII. Актуалізація потенціалу вищої освіти: ВИСНОВКИ

З метою актуалізації дослідницько-інноваційного потенціалу вищої освіти потрібно:

- скоротити й укрупнити ВНЗ шляхом ліквідації неефективних і неспроможних з них з огляду на дослідницько-інноваційну діяльність;
- посилити інституціалізацію й фінансове забезпечення дослідницько-інноваційної діяльності ВНЗ;
- створити умови і запровадити вимоги для дослідницько-інноваційної роботи викладачів ВНЗ.

Доповідь закінчено.

Запитання?